

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Alapította:

XX. ÉVFOLYAM

RAVASZ LÁSZLÓ

1938. 8. SZÁM.

TARTALOM:

Az Ige tükrében. Lazuló kapcsolatok.

(Imre Lajos.)

Prédikációvázlatok. (Szöcs Endre.)

**Élet és Munka. A lelkipásztorság, mint
Krisztus szeretetének bizonyítéka.**

**Egyházunk belmissziói munkájának két
évtizede. (I. L.)**

A legújabb theologiai munka.

(Horváth István.)

A szellemi képességek tanulmányozása.

(Erdélyi Gyula.)

**SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
DR. IMRE LAJOS, DR. TAVASZY SÁNDOR**

Felölös szerkesztő: DR. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Marechal Foch 38. Ref.Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . . . 120 Lei

Egyes szám ára . . . . . 12 Lei

Inregistrat la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 26. szám alatt be-
jegyezve a Cluj Törvényésznél.

Megjelent!

Megjelent!

BÁNTÓ TERÉZ:

Fénysugarak

A kedves kis meséket elemista gyermekek, vasárnapi iskolások részére a legnagyobb szeretettel ajánlhatjuk.

A kis, székötösű füzet ára: 8 lej.

Megjelent Belmissziói Füzetek:

László Dezső: Az Anyaszentegyház	3 lej.
Dr. Imre Lajos: Liliom a tövisek között. (A református egyházak világtestvérisége . . . . .)	4 "
Dr. Horváth. Jenő: A megtérés	3 "
" " Krisztus Mandzsuriában	3 "
M. Nagy Ottó: Hiszek a Szentháromság egy Istenben. (A református hit)	3 "
Szpos Géza: Az utolsó ítéletről	3 "
" " Halál, hol a te fullánkod?	3 "
Gergely Ferenc: Légy hű mindhalálig! (A vegyesházasságról)	3 "

Kaphatók az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában.

Magyar verseskönyv

Tartalmazza a magyar költészet legnagyobbjainak versremekeit.

Terjedelme 80 oldal. Összeállította: VITA ZSIGMOND.

Ára 14 Lei.

Előkészületben!

Előkészületben!

A csendes óra és családi áhítat könyve az 1939. évre

A minden napra szóló igemagyarázatokat és imádságokat református népünk minden rétege használhatja.

Leszakíthatós bibliai tömbnaptár

az 1939. évre. — A minden napra igemagyarázatot, imádságot és éneket tartalmazó tömbnaptár falra akasztható, vagy íróasztalra állítható, művészi kivitelű kemény hátlappal.

Lazuló kapcsolatok.

II. Tim. 4:9—11. a.

Arról már sokszor volt szó, milyen egyedül lehet a lelkipásztor a gyülekezetében. Hogy milyen leverő, megbénító, sőt sokszor kétségbeejtő az, mikor a gyülekezet tagjai között senki sincs, aki megértené a szándékainkat, együtt dolgozna velünk, vagy — ami még rosszabb — mikor ellentétek — sokszor egészen apró okokból — vagy felfogásbeli különbségek ütköznek ki köztünk és a gyülekezet tagjai között, vagy — és ez a legrosszabb — mikor egészen elfordulnak tőlünk azok, akik eddig velünk dolgoztak és harcoltak. Bizonyos, hogy az ilyen egyedüllét nagyon súlyossá teheti a lelkipásztor életét. A lelkipásztor is a mások hite által épül és ezek a „mások” éppen a gyülekezet tagjai, akiknek Isten Igéje utáni vágyakozása sokszor megörvendeztet, sokszor megszegyenít, de mindannyiszor erősít és vigasztal.

Itt azonban nem arról az egyedüllétről van szó, amelyet ilyenkor érez a lelkipásztor, hanem arról, mikor *a vele egyazon munkában dolgozók* közösségéből szakad ki, amikor meglazulnak azok a kapcsolatok, amelyek őt a vele azonos szolgálásban álló lelkekkel kötik össze s akikkel való együttléte éppen olyan sok — ha nem még több — lelki felújulást és erőt ad neki, mint a gyülekezetével való egysége. Pál leveleiben sokszor lehet olvasni, milyen erősen vágyott ő a gyülekezetekkel való közösség után. Vágyik hozzájuk menni, nemcsak, hogy valami lelki ajándékot közöljön velük, de azért is, hogy egymás hite által épüljenek, mert azok hitét látva, maga is erőt nyer a küzdelemre. De éppen annyira vágyott az után is, hogy együtt legyen a munkatársaival, hogy közel legyenek hozzája azok, akik vele harcoltak és munkálkodtak. Különösen most, hogy nem mozdulhat, mert fogságban van.

Azt a megkötöttséget, amit Pál a fogságban, a lelkipásztor is érzi. Sokszor nem mozdulhat, nemcsak testileg, de lelkileg sem a gyülekezetéből, lefoglalják annak bajai s annyira elborítják a lelkét, hogy nem jut ideje és ereje az egyház életének tágabb körére nézni s figyelemmel kísérni Isten ügyének az egyház egész egyetemes életében látható helyzetét. Lassanként elveszti szem elől azt a tényt, hogy vele együtt mások is vannak, akik ugyanazon ügyért harcolnak, vagy ha tudja is ezt, a velük való kapcsolatot nem az ügyben, nem az ő élete alapját képező kegyelemben keresi,

hanem muló érdekek szolgálatában, vagy olyan külső formákban, amelyek munkájának csak kereteit, de nem lényegét képezik. Az egyedüliség e fájó érzésétől csak azok közössége tudná megszabadítani, akiknek társaságában vissza-vissza tudna térni létének és hivatásának örök fundamentumához. De az Ige szolgálói között sokszor áll elő egy szomorú eltávolodás, idegenség és távolesés szakítja el őket egymástól, azok között is, akik eddig a közös ügy szolgálatában egyek akartak lenni, mintha napról napra és évről-évre emelkednék fel egy fal, mindinkább maguknak élnek, egyedül dolgoznak és küzdenek s a fenntartás nélküli testvéri odaadás helyett egyéni szempontok, kérdések, talán érdekek fenntartásai állanak lélek és lélek között. Régi kapcsolatok lazulnak meg, szakadoznak szét a régen erős láncok s hányódnak szét az emberek. És a lelkipásztor, akinek ezek a kapcsolatok a kitekintést, a levegőt, a friss és üdítő mozgást jelentették, fuldokolni kezd a napi lelki nyomorúság és egyedüliség hinárjában.

1. Sokféle oka lehet ennek a lelki széttöredezethez. Egyik közülök mindenestre az, amit a Démás esetében látunk, akiről Pál panaszkodik: *„Démás engem elhagyott, a jelenvaló világhoz ragaszkodván.”* Nem vagyunk kénytelenek itt rögtön alacsony anyagi szempontokra gondolni, a meggazdagodás vágyára, vagy az élvezetek csábítására. Bár ez az eset is fennállhat, esetleg abban a szelidebb formában is, hogy Démás bizonytalannak kezdte látni a maga földi helyzetét s a bizonytalan és változó világban a saját földi jövője biztosítására is gondolt. Az a „jelenvaló világ”, szemben a keresztyének örökkévaló reménységével, mindent jelentett, ami földi érdek, földi kérdés s ma ezek közé beleszámítanánk anyagi existenciánktól kezdve kulturális és társadalmi életünk legfinomabb szükségait is. Mindez a „jelenvaló világ” volt ekkor és az evangélium akkor is, és most is, teljes szakítást követelt és döntő választást a jelen és a jövő között. Hiába tiltakozunk az ellen, hogy a keresztyénység nem veti meg a világot, hogy Isten Igéje megengedi sőt követeli, hogy éljünk ebben a világban, mégis keresztül kell menni azon a ponton, ahol az egyik, vagy a másik, mint abszolút és nélkülözhetetlen dolog áll előttünk és a vagy-vagy kíméletlen elénkállásával kényszerít, hogy válasszunk, melyikben keressük a magunk életét.

Lehet, hogy Démás ennek nem bírt megfelelni. Lehet, hogy nem a pénz szerelme kényszerítette, hogy elhagyja azt, akivel eddig együtt szolgált Isten ügyét, hanem az, hogy nem tudott a jelenvaló világ kérdéseitől, érdekeitől, feladataitól úgy elszakadni, hogy egyedül Krisztushoz ragaszkodják. Hiszen sokszor van, hogy a világ, a jelenvaló, a maga gondoljaival, a megélhetés kérdéseivel, az érdeklődési kör változatosságával, megbővülésével, vagy egyik oldalra tolódásával, az életben felmerülő kérdések elaprózódásával súlyos alkalom arra, hogy lelki eltávolodást hozzon létre az Ige szolgálói között. Tágasabb ismeretség, újabb kapcsolatok, a figyelem fokozott megoszlása a felmerülő kérdések között, a világban való

élet sajátos és változatos szempontjai, a hiúság, a dicsőség utáni vágy, sokszor az anyagi szempontok előtérbe jutása, a mindennapi megélhetés kérdései, mind olyanok, amelyek sokoldalúvá teszik a lelket, szemben azzal a szóval, amit a biblia gyakran használ a hívő lélek megjelölésére: az „együgyűséggel“, ami azt jelenti, hogy a lélek le van kötve egy ügy, egy dolog mellé s nem ismeri a világi élet ezerréti érdekeit. Nem is úgy van ez, hogy vannak olyanok, kik megmaradnak ebben az együgyűségben és mások, akik eltávolodnak tőlük a jelenvaló világhoz ragaszkodva, hanem úgy, hogy ez a jelenvaló világ a maga érdekeivel mindenkit megragad s mindenkit eltávolít Krisztustól s így egymástól. Az élet kérdései bonyolodnak, szétágazókká lesznek s meglazítják azokat a kapcsolatokat, amelyek egymáshoz kötötték Isten ígéje szolgáit.

2. De azok közé, aiktől való távolléte miatt Pál panaszkodik, nemcsak Démást számítja, aiktől való elválását úgy látszik, véglegesnek tekintti, hanem más munkatársát is, akiknek hűségéhez és Isten ügyében való fáradozásához nem fér kétség, de akik szintén távol vannak tőle: „*Kreszens elment Galáciába, Titus Dalmáciába.*“ Ide számíthatjuk Timótheust is, akinek ezt az a levelet írta, a hagyomány szerint Rómából, s aki az efézusi gyülekezetben dolgozott. Bár ezek mind az Ige szolgálatának nagy ügyében voltak távol tőle, mégis fájlalja távollétüket és vágyakozik utánuk.

Mert nemcsak a megváltozott életkörülmények, érdeklődés és a jelevaló világ ezer kérdése választhat el bennünket azoktól, akik velünk a munkában egyek, hanem maga a munka is. Az ige szolgálatának a munkája sem mindentől egyforma. Efézusban még mindig küzdeni kellett úgy látszik a Diána istenasszony démoni hatalmával, egy vitatkozni szerető, kritikus, kényes gyülekezetben. Dalmácia olyan terület volt, ahová maga Pál, bár készülődött, soha el nem juthatott, tehát egészen új kezdésű munkát kellett megindítani, Galáciában, lehet, hogy még most is kísértették azok a tévtanítók a balgatag gyülekezetet, akik ellen már az apostol levele szólott. A munkatársait egész erejükben és idejükben igénybevevő munka, amelynél Pál a fogságban el volt zárva a tevékeny segítségtől, az akkor ismert világnak nemcsak legtávolabbi részeire sodorta a Pál barátait, hanem, még ha a közelében lettek volna is, elszakította őket tőle.

Igy ver éket maga a legkomolyabban vett és legodaadóbban végzett igehirdetői munka azok közé és távolítja el egymástól azokat, akiknek pedig éppen ez a munka, vagy helyesebben az az Űr, akit ebben a munkában szolgálnak, az egyetlen lehetőség arra, hogy egyek legyenek. Sokszor azok, akik megtalálták egymást a Krisztus szolgálatában és ott találták meg egymást igazán, éppen ezen szolgálat révén kerülnek távol egymástól. Egy munka nő és terjed, szétágazik kérdéseiben és feladataiban, ezeket a feladatokat meg kell osztani és speciálizálni kell, s e megosztás és speciálizálás nyomán már ott van az eltávolodás, amely a munkások közötti kapcsolatot meglazítja. Még akkor is, ha a munka alapjaiban teljesen

egyetértének, a különböző szempontok, mindenkinek a saját szempontja és feladatköre többiek fölé emelkedő fontossága lassanként mind mélyebb különbségeket lop be a lelkek és lelkek közé. Hát még, ha hozzávesszük, hogy az emberi gyarlóság következtében az egyház egyes munkái mindig hajlamosak arra, hogy egymással szembeállítsanak, szembekerüljenek, fontosság, sürgősség, lehetőség stb. ürügyei alatt, s felébresszenek a munkások lelkében nemcsak eltávolodást, hanem egyenesen elhidegülést és elidegenedést is. Minden munkának megvan egy különleges sajátos vonása, amely alakítja is azt, aki vele dolgozik, az egyház anyagi ügyeit nagyon nehéz nem nézni úgy, mint amelyektől egyedül függ a lehetőség, a kormányzás és igazgatás munkája természetszerűleg néz ügydarabnak és elintézendő kérdésnek mindent és tartja feladatának, hogy azokat el is intézze, az iskolai munkában nélkülözhetetlen tanító és oktató módszer rányomja a bélyegét arra, aki abban dolgozik, a missziói munkában forgolódo előtt ott áll a kísértés, hogy az adott helyzet lehetőségeit egészen elhanyagolja — és mikor ezek a munkások egymásra néznek, látják, milyen messzire sodorta őket egymástól éppen az a munka, amelyet pedig mindegyik a neki adott talentumok segítségével és a neki kiosztott munkakörben egyedül Krisztus szolgálatában akart végezni. De éppen ez a szolgálat, minél jobban nekiadta magát, annál jobban távolította el a másiktól s ma ott áll, egyedül, sokszor maga is érezve, mennyire egyedülává lett, sokszor — és ez a súlyosabb eset — csak a maga egyedüliségét érezve és azt, hogy meglazultak a szálak, amelyek a többihez kapcsolták, nem találja meg a lelki közösséget a többivel.

3. Az egyedüllét fájó érzését Pálnál csak keveset enyhíti a levélben az a megjegyzés, amit Lukácsról ír: „*egyedül Lukács van velem.*” Pedig Lukács egymagában is kedves és értékes társaság lehetett. Hiszen együtt volt Pállal nagyon súlyos helyzetekben, mint a Cselekedetek könyvében írja, Filippiben, ahol fogságot szenvedett Pál, jelen volt a filippii vénektől való búcsuzáskor, elkísérte Rómába, s Pál úgy kedvelte, hogy „szeretett orvos“-nak nevezte. Mégis Pál úgy érezte, hogy Lukács egymagában, kevés. Azok után vágyott, akik éppen távol voltak, úgy érezte, hogy azok társasága sokkal könnyebbé és elviselhetővé tenné a fogságot.

És sokszor a lelkipásztor egyedüliségének érzését, azt a keserű és fájdalmas tapasztalatot, amely a másokkal, a munkatársakkal való kapocs meglazulásából származik, még súlyosabbá teszi az, hogy nem tudja felhasználni és értékelni azok közösségét, akik éppen vele vannak. Lehet, hogy ezek olyanok, akik tulságosan is rátámaszkodnak az emberre és azt gondoljuk, sokkal gyengébbek és erőtlenebbek, mintsem adhatnának nekünk, hiszen inkább mindig azt várják, hogy mitőlünk kapjanak segítséget. Vagy úgy éreztük, hogy nem is képesek megérteni a mi kérdéseinket, hogy távol esnek attól a körtől, amelyben mi élünk, a kérdések és küzdelmek azon területétől, vagy attól félünk, hogy csalódást okozunk nekik,

ha meglátják, hogy mi is gyarló és küzdő emberek vagyunk, mint ők. Így magunk járulunk hozzá éppen azon kapcsolatok megszakításához, amelyek még fennállnak számunkra s amelyekben, talán eleinte gyöngén és múlóan, de mind tovább mind erősebben és határozottabban, de megtalálhatnánk elgyöngülő életünk külső támaszait és az utat is, ahogyan a szélesebb kapcsolatok újból elevenek legyenek a számunkra. Sokszor tragikus sorsa a lelkipásztornak és minden egyházi munkásnak, hogy míg távolabbi kapcsolatok után sóvárog, nem veszi észre éppen azt a segítséget, amit ott akar nyújtani neki Isten, hogy amig egyedül érzi magát, egyedül hagyja maga mellett azokat, akiket éppen azért adott melléje, hogy ő azoknak s azok neki szolgáljanak testvéri segítséggel a szükség súlyos óráiban. Így áll egymás mellett, egymástól mégis elérhetetlen távolságban sokszor a tanító, a segédlelkész, a szomszéd gyülekezet papja és a lelkipásztor, s így élnek le egy életet sokszor anélkül, hogy mindennapi, a munka legkülsőbb s így a lelkeket igazi kapcsolatba nem hozó kérdésein kívül soha másról ne beszéljenek s így teljesedjék be mindkét fél számára az egyedüliség és elhagyottság szomorú végzete.

4. A Pál szava, amellyel ezt a néhány verset bevezeti, úgy hangzik vissza ezért sokszor fülünkben, mint egy kétségbeesett segélykiáltás: *„Igyekezéssel hozzám jönni hamar.”* A munka súlyos kérdései között, abban az állandó „védekezésben”, amelyet Pál a következő egyik versben így nevez, mikor a császár előtt állott, a mi állandó védekezésünkben, mikor a világ ítélőszéke, ama félelmes „vádoló”, a Sátán előtt állunk, aki vádolja az Isten választottait a világban, tehát mindennapi súlyos küzdelmeinkben, a külső harcok és belső félelmek idején, a mi kiáltásunk is ez mindazokhoz, akik a munka terhét és küzdelmeit velünk együtt hordozzák: *Igyekezetek hozzám jönni!* Addig nehéz, míg ezt a kiáltást ki nem tudja mondani az ember. Mert addig még játszuk az egyedülvalóságában erős embert, az öntudatos, az önállót, az önmagának elégségest. Addig míg nem azt érezzük, hogy nekünk van szükségünk másra, hanem azt, hogy más szorul a mi vezetésünkre, addig míg nem tudjuk egészen odaadni magunkat a többiek, talán nálunk sokkal kisebbek testvéri közösségének, míg tanítani és vezetni akarunk, nem tanulni és engedelmeskedni. De ha ez a gőg megtört, akkor felhangzik a testvéri kapcsolatért, a Krisztusban való közösségért a kiáltás, akkor kezdjük keresni magunk azt a közösséget, amelynek eddig csak az elmúltan keseregünk s aminek elmaradásáért eddig csak másokat hibáztattunk. Mikor egyszer a magunk elégségességének, a másokra rá nem szorultságnak, a tehetetlen és télen kesergésnek a megköötöttségéből megszabadultunk: akkor egyszerre felhangzik ez a kiáltás és erre a kiáltásra megelevenedik előttünk a világ, meglátjuk, hogy más is vágyik közösség és kapcsolatok után, hogy ez a munka, amelyben mi benne vagyunk, másutt is felénk kiáltó és minket hívó lelkek szavától visszhangzik. Látjuk, hogy legalább úgy keresnek mások

is bennünket, ahogyan mi keressük őket és hogy mindegyikünknek szüksége van a másakra s szüksége van arra, hogy a másikkal Krisztusban legyen együtt.

És akkor meglátjuk, hogy a szétszakadó kapcsok még lehetnek újból egyek, a kötélekek, amelyek lehullottak, még egyszer összefoghatnak bennünket a testvériség és barátság Krisztusból kiinduló szent szorításával. Meglátjuk, hogy a jelenvaló világ ezerfelé tépő kérdései és foglalatosságai, a munka változatossága, felfogások és vélemények különbözősége, a kisebb és nagyobb, a többre és kevesebbre bízott, a vezető és vezetett, a távollevő és közellevő ellentétei dacára, mindazok, akik erre a közösségre vágyanak, még lehetnek egyek abban, aki túl van mindeme különbségeken, mert hatalma alatt tartja ezeket és jobban össze tud fogni bennünket saját magán át másokkal, mint amennyire elválaszthat akármí. És akkor a lazuló kapcsolatok megint egyszer megszilárdulnak és a szétszóródott lelkek megint egyszer egybekertülnek abban, aki a mi életünk és munkánk Úra s aki bennünket egyé akar tenni magával és Őbenne egymással.

Imre Lajos.

Prédikációvázlatok.

Mivel menjek elibe az Urnak?

(1. advent)

Mikeás 6:6—8. Olv. 8:11—22—9:1—7.

Ma advent első vasárnapja: az Úr eljövetele ígéréteinek ünnepe van. Az Úr szól: én népem, jövök hozzád; én szerzek néked, nem ember, örömnünnepet és én töltöm mennyei, nem földi tartalommal. Jövök, hogy te nép, ki sötétségben ülsz, a bűn rabságában sinylőddöl és a halál árnyékának völgyében jársz, láss világosságot, megszabadulj a világ ijesztő hatalmasságaitól és ama kies ösvényen járj, amelyet én mutatok néked. Adventkor az Úr bejelenti, hogy jön és belép e világba. Aldott isteni kezdeményezés és hirdás ez.

1. Megjelenik az Úr kegyelmének ígérete: Jézus Krisztus: az ítélet és váltság egy személyben. Jön az Úr egyfelől, hogy perbeszálljon az ő népével, aki elpártolt tőle, háládatlan lett és a bűn szolgálatába állott; másfelől, hogy a szegényeknek, megtörszivűeknek, bűnbánóknak, megtérőknek örömet, gyógyulást, vigasztalást és szabadulást hirdessen. Szóval megváltsa népét és nemcsak egy bizonyos népfajt, hanem minden népet és nemzetet: az egész emberiséget. Isten úgy szerette e világot, hogy egyszerűlt Fiát adta, hogy bárki, aki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örökelete legyen. Az adventi, a hajnalhasadáskor feltűnő kétoldalú kegyelem: ítélet és váltság ígérete igényli az egész világot és érvényes is az egész világra. Világmisszió gondolata.

2. A mai ünnep az Urnak ama bejelentése, hogy Ő jön. Akár akarjuk mi, akár nem; akár várjuk, akár nem, Ő tőlünk jön és hozzánk jön. Ha nem veszünk tudomást jöveteléről, vagy ha az őrálló nem jelenti meg a népnek, amint a pogányság jórészenek még ma sem jelentetett meg, úgyis megkeres. Ha elrejtőzünk előle, mint Ádám és Éva, mint a háládatlan nép: Izrael vagy ellenszegülünk, mint Pál apostol, úgyis jön és megtalál bennünket. Csakhogy ebben az esetben megérkezése meglepetés, megröppenés, ítélet lesz, nem pedig öröm. Ha a világ nem akar tudni az Úr jöveteléről, féljen és rettegjen. Ővé a hatalom mennyen és földön.

3. Ha várjuk az Urat, mert a Lélek indít, jó és szükséges dolgot cselekszünk. De mivel menjünk eleibe? Ha valamilyen világi vagy egyházi méltóság vagy új vezető ember jön közénk, díszkapuval, bandériummal, köszöntőkkel és bankettekkel várjuk. Kétségtelen, ha a királyok királya jön, kötelességünk méltóképpen fogadni és nagy előkészülettel várni. De mivel? Ünneplő ruhával? Virágokkal? Hajlongásokkal? Üres képzelt áldozatokkal? Érdekekkel? Ajándékokkal? Nem! Még ha féltőn szeretett gyermekünket, mint Ábrahám, föl is ajánlanók, az sem használna semmit se. Az Úr jön és aki elébe megy, az vár is Tőle valamit és kap is, de csak abban az esetben lesz ez örömteljes, ha a fogadtatás Isten akarata szerinti.

4. Az Urat úgy kell fogadni, amint megjelentette: a) igazságot cselekedve, nem beszéddel, külsőségekkel, hanem élő bizonyosságtétellel, mert a hit is megholt igazságos cselekedetek nélkül; b) irgalmasság gyakorlásával, mint az irgalmas szamaritanus, egymás terhét hordozva, egymás bűneit megbocsátva; c) alázatossággal, bűnbánattal, önmagunk megtagadásával, nem pedig fennhéjázással, önhittséggel és nagyképszerűséggel. Lelkek királya elébe csak lelkileg felkészülten járulhatunk.

Ez a cselekedet, ez a szeretet, ez az eljárás az igazi adventi előkészület programja és aki így járul elébe, annak igazi örömet jelent az Úr jövetele.

Hit általi váradalom.

(II. advent.)

Habakuk 2: 1—4. Olv. Zsid. 11.

Az Úr meglátogatta népét, mert a bűn nagyon elhatalmasodott rajta. Ennek nyomán a nép között általános az elkeseredés, csüggedés és bánkódás. Mindenki érzi bűn alá rekesztettségét, sóhajtozik, vágyakozik az Úr után, mert érzi, hogy egyedül csak ő a vigasztalás, erő és szabadulás forrása. A próféta, mint a nép élő lelkiismerete, imájában tárja föl mindannyiuk keservét és panaszát és aztán, mint az Úr eszköze és szócsöve őrhelyére áll és várja a Seregek Urának a válaszát. Valódi adventi állapot ez.

1. Manapság szintén általános a meglátogatás, levertség és aggodalmaskodás, valamint a vigasztalás, szabadulás és békeség utáni vágyakozás. Az egész teremtett világ, nép és őrláló egyformán sóhajtozik és nyög. Kivétel nélkül mindenki várakozási állapotban él. Némelyek Istenre néznek és benne biznak, mások emberekben biznak és emberekre várnak, de meg is szégyentülnek ezen utóbbiak. Szóval ma a nyugtalanság, bizonytalanság, segélykérés és várakozás egyetemes jelenség.

2. A várakozás általában kellemetlen állapot, mindenkinek a tapasztalata erről, de csak mindaddig, amíg hit nélkül várakozunk. Az illető eljövetelének és segítségének biztos tudata megváltoztatja a kellemetlen érzést, sőt a várt személy és esemény nagy-

Örök örömlnk.

(IV. advent.)

Zsolt. 98: 1—4. Oliv. És. 35. r.

Advent utolsó vasárnapja Krisztus eljövételének előestéje. Lassan dereng a láthatár, kezd eltűnni az ijesztő sötétség és oszlik a bizonytalan homály. Minden hívő várakozása a tetőpontra hág és érzi, hogy küszöbön áll a döntő esemény bekövetkezése. Máshol is, de különösen falun, szemmel láthatni, hogy milyen kedves és bensőséges a gyülekezet számára az adventi váradalom. Valósággal érzi az ember, hogy mindenki készül ama nagy találkozóra, mindenkinek gyorsabb a füle a hallásra és szeme a látásra és ha különbös vagy keményszivű is valaki, fölívágja, meglágyítja és magával ragadja az adventi lélek megzendülése. A békesség fejedelmének közeli megérkezése fölötti öröm és a reményteljes várakozás beteljesülése iránti meglepedés bizonyos előjelei láthatók és érezhetők.

1. Új ének csendül meg. A régi bánatos és panaszos zsoltároknak vége vagy legalább is pillanatnyilag elfelejtődnek mind. Miért? Mert az Úr új csodadolgai nyilvánvalók lesznek és azokról kell zengeni, hadd lássa meg minden ember, mily hatalmas az Úr, mily nagy a szeretete! Minden emberi beavatkozás nélkül, szentséges elhatározása folytán csodát tesz. A földre száll az Ég királya, láthatatlanságát láthatóvá teszi és minket a kicsiny, szeretetlen, bűnös embereket fiaivá fogad és egyszerűlött Fiában Atyánkká tesz. Ez oly csodálatos tett, hogy ezért rendkívüli, új éneket énekelhet minden hívő ember az ő dicsőségére.

Tudtul adta az ő szabadtítását, vagyis megszabadította népét a lelki rabságtól, a törvény átkától és az örök kárhozattól, ami eddig méltán várt reá. Megjelentette, hogy minden emberi okoskodás, önmegváltási törekves, bölcsesség és igazság, csak hazugság. Egyedül csak az ő akarata igazság és érvényes. Megmutatta, hogy ő nem akarja a bűnös halálát, hanem csak azt, hogy megtérjen gonosz úttjáról és az ő szentséges ösvényén haladjon, amelyen ő vezet, úgy hogy még ha valaki vak és bolond, az sem tévedhet el, mert amilyen messze van a menny a földtől, olyan nagy az ő kegyelme. Megemlékezett választottai iránti hűségéről s nem feledkezett el az övéiről, habár az övéi sokszor elpártoltak tőle és hűtlenkedtek. Mindezt a drága és meg nem érdemelt csodadolgokat pedig az egész emberiségért a Seregek Urának buzgó szerelme művelte.

2. A Krisztus által véghezvitt üdvtörténet minden öröm forrása. Mint kútforrásból, ebből táplálkozik a keresztyénség és az adja meg örök jellegét s magasrendűségét. Ezért ujjong a pusztá, a kietlen hely és virul mint őszike. Ezért énekel vigan az Úrnak az egész föld és harsogja minden teremtmény az ő dicsőségét. Krisztus értettünk jött és jön, miattunk és helyettünk vállal mindent és ő

ajándékoz meg ama örök örömmel, amit ember nem adhat, sem el nem vehet.

Az örök öröm útja azonban a bűneit megsirató, vétkeit levetkező és ujjászülető ember útja. Amíg ezt az utat végig nem járjuk, az örök adventen át az ígéret földére nem érkezünk s bűn alá rekesztettségünkből meg nem szabadulunk és Sionba nem térhetünk, mint az Úr választottai, könny, fájdalom és igazi öröm váltakozhat életünkben, de ez nem lehet akadály a annak, hogy már most meg ne izleljük és ne élvezzük az örök örömet. Tehát zengjen hálaének az Úr szent nevének!

Szócs Endre.

A lelkipásztorság, mint Krisztus szeretetének bizonyítéka.

Mi lehet nagyobb ennél a kiváltságnál, hogy azt kell végrehajtandó, amit Krisztus maga az ő iránta való szeretet bizonyítékának nevezett? Mert ahoz szólva, aki az apostolok között első volt, mondá: „Péter, szeretsz-e engem?” És mikor az megvallotta, hogy szereti, hozzátette: „Ha szeretsz engem, legeltesd az én juhaimat.”

A Mester nem azért kérdezte tanítványától, szereti-e őt, mintha felvilágosítást akart volna kérni tőle, hiszen ő vizsgálta az emberi szívek mélységeit, hanem hogy megmutassa, mennyire lelkén viseli nyája gondviselését. És mivel ez így van, az is világos, hogy nagy és kimondhatatlan jutalom várja azokat, akik abban a dologban fáradoznak, amelyet Krisztus így nagyra becsül.

Mert ha azok buzgalmát, akik háztájunk, családi kincseink; nyájaink gondozását végzik, az irántunk való szeretet jelének tekintjük — holott mind e javak pénzen is megvehetőek —, mennyivel nagyobb jutalommal fogja illetni nyájainak gondviselőit Ő, aki nem pénzzel, vagy hasonlóval, hanem saját halála által vásárolta meg ezt a nyáját s saját vérért adta váltságul juhaiért.

Mikor azért a tanítvány azt mondta: „Te tudod Uram, hogy szeretlek téged” és magára a Szerelmesre hivatkozott, hogy szeretetéről tanúságot tegyen, a Megváltó nem állott itt meg, hanem hozzátette azt a felhívást is, ami a szeretet igazi záloga volt.

Nem azt akarta nyilvánvalóvá tenni, mekkora a Péter szeretete ő iránta — mert ez már több esetben kitűnt —, hanem azt, mennyire szereti ő maga a maga Egyházát és Pétert és bennünket mind arra akar megtanítani, hogy mi magunk is nagy buzgósággal visellessünk az övéi iránt.

Miért volt, hogy Isten nem kimélte az ő egyszülött Fiát, hanem őt éreztünk odaadta? Azért, hogy magával megbékítse azokat, akik neki ellenségei voltak azelőtt és kiváltképen való népet készítsen belőlük. Miért ontotta vérért Krisztus? Hogy megvásárolja ez által a nyáját, azt, amelyet azután Péterre és az utána jövők gondozására bízott.

Igazán mondotta Krisztus: „Kicsoda a hű és bölcs szolga, akit az ő ura gondviselővé tőn az ő házanépén?” E szavak megint

kérdés formájában vannak, noha, aki azokat mondta, nem kérdést tett fel velük. Mert, mint ahogy mikor Pétertől azt kérdezte, szereti-e őt, nem a tanítvány érzelmei felől akart tájékozódni, hanem a maga szeretete mérhetetlen nagyságát akarta neki megmutatni, úgy most is, mikor így szól: „Ki a hű és bölcs szolga?” — nem azért mondja, mintha nem tudná, ki a hű és bölcs, hanem mert rá akar mutatni ezen tulajdonságok ritkaságára és ennek a meghívásnak nagyságára. Ime, mekkora ez a jutalom: „minden jószága felett gondviselővé teszi őt!”

Chrysostomos: *Peri hiërosünés.*

Cowper H. fordítása után.

Egyházunk belmissziói munkájának két évtizede.

Ebben a tanulmányban át akarunk tekinteni az erdélyi ref. egyházkerületben kifejlett belmissziói munka történetének menetén 1918 tól mostanáig. Ennek az áttekintésnek nem annyira történeti adatok egymás után való felsorakoztatása, az események sorrendjének megállapítása a célja, mint inkább annak a belső folyamatnak a vázolása, amelyen az egyház belmissziói munkája e két évtizeden keresztülment. Arra, hogy történetet írjunk erről a két évtizedről, az idő is nagyon rövid az áttekintéséhez, de a történelem írásához más képességek és követelmények is szükségesek, de a két évtized elég arra, hogy lehetővé tegye és köteleességgé is egyúttal áttekinteni az eddig megtett úton és levonni abból azokat a figyelmeztetéseket, amelyeket Isten az eddigi munkában adott. Annival inkább szükséges ez, mert a figyelmeztetések egyúttal ítéletet is jelentenek az egyházi munka mai helyzetére s egyúttal ígéretet is, hogy amennyiben ezt a munkát az egyház Isten ügyeinek szolgálatában végzi, nem kell félnie az ügy veszendőbe jutásától.

Az áttekintés megkezdése előtt meg kell állapítani azt is, hogy mikor az egyház belmissziói munkájának egyes fázisait vizsgáljuk, tulajdonképpen nem teszünk mást, mint hogy az egyház belső életét tesszük vizsgálat tárgyává. A misszió alatt ugyanis nem érthetjük az egyház egyik munkáját a többi közül, nem tekinthetjük egy, az egyház életével párhuzamosan haladó vágánynak, amely mellékesen huzódik az egyház valóságos életével, hanem azt kell látnunk, hogy a missziói munka tulajdonképpen az egyház munkája s ennek alakulásában, változásaiban magának az egyháznak belső története rejtődik. Most nem a tudományos meghatározások pontosságával élve, de tudományosan is igazolható módon, a missziói munka az egyház munkája legbensőbb részét adja, amelynek alapja az egyház e világban való hivatás-tudata s amely így az egyház egész életét megeleveníti.

Azért, ha erről a munkáról beszélünk, tekintetbe kell venni, hogy ez a munka szoros kapcsolatban van, egyes fázisaiban, alakulásában az egyház egész élete, sőt az egyházat környező világ változásaival is, kapcsolatban van az egyház hitének és teológiá-

jának öntudatosodásával, az egyházi igehirdetés gondolkörének változásával, s azokkal a feleletekkel, amelyeket az egyház az öt körülvevő világ által felvetett kérdésekre adott. Mert amint a misszió s a missziói felelősség az egyház életében nem más, mint ráeszmélés a Krisztus parancsára az ige hirdetése felől és engedelmes követése annak, mint figyelmeztetés arra, hogy egyház felelős a megváltás evangéliuma hirdetésére mindenki számára és minden úton, úgy az egyház missziói munkája az egész egyházi élet megélévenítésére, a teológiának az Ige felé fordulására, az egyháznak a világgal való viszonya helyes és felelősségteljes biztosítására vezet és viszont, ezek felébredése a misszió munkáját teszi eleve- nebbé és öntudatosabbá.

Egyházunk e két évtized óta folyó munkájában három korszakot tudunk megkülönböztetni, amelyek úgy az egyház életének külső körülményei, mint az öt környező világ kérdései s az egyház belső munkája tekintetében mondhatni egész élesen elválnak egymástól. Az első korszak 1918-tól 1926 ig tart s kezdődik az uralom- változás, ennek következtében az egyház önálló életlehetőségei és munkája keresésével, s a munka kifejlésével. A második korszakot 1926—1932 ig számíthatjuk, az egyháznak a külső és belső szervezetségre törekvése korszakának nevezve, s a munka megszervezése jellemző iránya alatt, a harmadik korszak, amely 1932-től tart, az egyház életében a belső megszilárdulásra, a külső kérdésekkel való kapcsolat tisztázására, a munkában az útkeresésre és további tájékozódásra való törekvés korszakának nevezhető. Mind- egyik korszaknak megvan a maga külső háttere a világhelyzetben és szellemi áramlatokban, belső háttere az egyházi közgondolko- zásban és hangulata, iránya, szelleme a munkában.

1. A missziói buzgóság kora.

1. A világháborút követő első évek az egész világon olyan szellemi jelenségeket hoztak magukkal, amelyeket egy szóval a *transzendentális érdeklődés* hullámának nevezhetnénk. Az emberiség, az egyes nemzetek, győzők és legyőzöttek egyaránt, meglát- ták azt, hogy a világháború és az azzal járó borzalmak, az azt követő erkölcsi visszaesés megmutatta, milyen könnyen és várat- lanul eshet bele az emberiség kulturáját, létét fenyegető és meg- nyomorító katasztrófába. Mindenütt egy nagy kiábrándulás lépett fel, amely azt a gondolatot ébresztette, hogy az egész emberi civi- lizáció, az egész emberi élet a maga külső terveivel és intézmé- nyeivel ingatag alapon áll. Felébredt az emberekben egy törekvés arra, keresni az emberi intézmények és szervezetek fölött valami emberfeletti, intézményeken felüli olyan valóságot, amely az em- beri élet igazi alapjául szolgálhat. A népek nagy testvériségének hangoztatása, az egyház külső szervezete fölött, az egyház igazi alapja keresése, a szekták előnyomulásában a külső szervezettől független vallásos élet, az oekumenikus mozgalmak, a nagy nem- zetközi és felekezeti közötti vallásos mozgalmak feléledése jelezte, hogy

egy ilyen, világ-fölötti célok, emberi értékrendszerek fölötti valóságok iránti érdeklődés járja át az emberiséget.

A *mi egyházunk* itt találta magát egy új helyzetben, az eddigi kapcsolatok szétszakadásával, bizonytalan jövő előtt, külső segédforrások nélkül, egy, a háború erkölcs-zűllesztő hatásának kitett nép vezetője gyanánt. Három ponton történik itt valami, ami az egyház további életét meghatározza. Az egyik az, hogy az egyház azt, ami vele és a reábizott néppel történt, nem az események vak kényszerének, nem a véletlennek, nem balsorsnak, hanem Isten akaratának nyilvánítja. Ebben az időben folytonosan halljuk és olvassuk azt a gondolatot, hogy a helyzet, amelyben vagyunk, Isten akarata, Isten akar velünk itt és ezen a helyen valamit, Isten keze az, amely bennünket nehézségek és változott körülmények közé állított s amit tennünk kell az, hogy ezt a helyzetet elfogadjuk s megkeressük, milyen feladatot helyezett vállunkra Isten. Ez a gondolat átsegítette az egyházat az első esztendőben a kiábrándultság, kétségbeesés vagy a téllenség zűllesztő ereje által fenyegető veszedelmes kísértéseken. A másik, ami ezzel együttjárt, hogy az egyház vezetőiben és bizonyos pontokon tagjaiban is felbred egy bűnbánat, a mult bűnei, a jelen helyzet okát képező bűn felett. A református életgyakorlat a szenvedések között mindig először bűnbánatot tart és bűneire gondol, itt is ez történt. Ez viszont az egész egyházi gondolkozást elmélyítette, a figyelmet a saját bajaitól Istenre irányította és másfelől a saját maga lelkére és így lehetőséget adott az igazi elmélyedésre. A harmadik ponton, az egyház munkájában az egyház teljes erővel hozzálátott a legközelebbi feladatai teljesítéséhez. Mig egyik oldalon a más ref. egyházakkal való viszonya elmélyült és bensőbbé vált, másik oldalon idebent a saját hitét akarta elmélyíteni. A Heidelbergi Káté első kiadása, az egyh. Énekeskönyv elkészítése, a felekezeti iskolákban ref. szellem érvényesítésére irányuló törekvések, mind a jelen feladatok komoly felvételét célozták.

A *theologiai gondolkozásban* szintén új szellem köszöntött be. A modern theologia, amelyet a theol. Fakultás képviselt, már előbb kezdett Az Út hatására és ebben kifejeződéleg is megváltozni. Ravasz László már régebben iránytmutatólag hangsúlyozta az egyház lelki munkája folytatását. A háború után ez a változás még erősebben megy keresztül a theológiában, ahol Kálvinhoz és a ref. hitvallásokhoz való fokozottabb fordulás jellemzi. A dogmatika előadása a Heidelbergi Káté rendszere alapján történik s mindenütt előtérbe lép a református theol. felfogás érvényesítésének gondolata, vele együtt egy szigorú és határozott biblicitás. Ezt az irányt építő theol. iránynak nevezték akkor, alapjában véve nem volt sajátos iránynak nevezhető, rendszerében még sok vonását hordta magán a liberális gondolkozásnak s inkább az volt a jelentősége, hogy átmenetet készített egy olyan rendszer számára, amely a református theologia sajátosságait és alapvető vonásait ezután rendszeresen érvényesítette. De, bár a tudományosan

megalapozott és kiépített rendszer hiánya nehézségeket okozott is, mégis, módot nyújtott arra, hogy az egyháznak e korszakban meginduló munkái theologiai alapozásait elvégezze. Hogy egyházunknak ekkor öntudatos theol. felfogása volt, azért nagyjelentőségű, mert ez mentett meg attól, hogy a meginduló egyházi munka valami ködös, bizonytalan, jelszavakra épült törekvés legyen s így az egyháztól is lassanként elváljék és a theol. alapvetés nélkül öntudatlan, télova mezitlábosságba süllyedjen. Így, míg építő irányánál fogva ez a munka sokszor a pietizmus terminológiáját használta ugyan, sokszor a modern theológiáét, református theologiai orientálódottsága révén nemcsak egyházi karakterét őrizte meg, hanem a munka lényegének, módszerének kérdéseit is tisztázta az egyházi közgondolkodásban. Ha az ez időben megjelent, ilyen irányú cikkeket olvassuk, (Mi a pietizmus és mi nem az? A konferenciák módszere. A belmisszió problémája. A Lélek és a módszer stb.), látjuk, hogy e tisztázás nélkül nemcsak az egyház munkája, de maga az egyház is súlyos veszélyekbe jutott volna. A theol. biblicitását jellemzi az a törekvés, amely ugyan nem valósult meg, de így is hatással volt különösen a lelkészek munkájára, amely egy újszövetségi kommentár megszerkesztését tűzte ki célul.¹

Az egyház és theologia ezen változása s a vele kapcsolatos munkák természetesen ellentétes visszhangot is váltottak ki. Míg az egyház, a lelkészi kurzusokon igyekezett nemcsak az új theol. szellemet, de az egyház belm. munkáit is ismertetni, amely lelkészi kurzusoknak már az előadásai és szerkezete is mutatja ezt a szellemet (Az új lelkipásztori program. A nos, Hogyan nevelünk munkatársakat stb. és a munka kérdéseivel foglalkozó megbeszélések), addig két oldalon léptek fel az ellenvetések a theol. új szelleme és az egyház munkája ellen. Az egyik oldalon a pietista, egyházonkívüli belmissziói mozgalmak oldaláról, amely mozgalmak azonban természetesen egyházi vezetőket is számítottak tagjaik közé. Ezek ellenvetései szóban vagy írásban abban csúcsozódtak ki, hogy félték az evangélium ügyének s a belm. munkájának hivatalos egyházi kézbe jutásától, félték attól, hogy ez a munka önkéntességének, szabadságának rovására fog menni. A másik oldalon a régi theol. felfogás hívei, még pedig igen túlnyomó számban, állottak elő azokkal az érvekkel, amelyek mindenütt elhangzottak már régen is, hogy a belm. munka külföldről importált, a magyar lélektől idegen, egyes emberek kegyes szórakozása, amely az egyházat a szekták karjaiba veti és az igehirdetést egyéni önkénynek szolgáltatja ki. Az érvek és ellenvetések — sajnos — sem komoly theologiai alapozással nem bírtak, sem nem léptek ki nyíltan, hogy a kérdés tudományosan elintézhető legyen s képviselőik meggyőzhetőek legyenek s ez az oka, hogy sok ilyen kérdés máig elintézetlen sokak számára.

2. Most nézve magát a *munkát*, amely ilyen egyházi és

¹ L. erre vonatkozó cikkeket Az Út V. évfolyamában.

theologiai helyzetben lépett fel, foglalkozzunk először a munka megindulása körülményeivel, majd ágaival, szellemével, módszerével és szervezetével ebben a korszakban.

Nem beszélünk most itt azokról a régebbi kezdeményezésekről, amelyek a belm. munkában fennállottak. Ezek közül a Ker. Szövetség által már évtizedekkel ezelőtt megkezdett és tiszteletreméltó buzgósággal végzett munka azért nem tartozik ide, mert ez nem csak református tagok által végzett munka volt s nem is református alapon, de nem tartozik ide — a háború alatt megszünt — Bethlen Gábor Kör munkája sem, mert ebben az időben nem állott fenn és mint az előbbi, nem tekinthető szorosabb értelemben vett egyházi munkának, az egyes gyülekezetekben meglévő munkák pedig részben szórványosak, részben a szellemük nem volt egyházi és vallásos, részben nélkülözték az egyházi irányítást.

Maga ez a belm. munka sem úgy indult, hogy annál hivatalos egyházi kezdeményezésről lehetett volna beszélni. Az egész munka első kiinduló pontjával a Lelkészek Baráti Társasága² (Vécsi Szövetség) megalakulását lehet tekinteni, amely abból a gondolatból indult ki, hogy az egyház megújulása a lelkipásztorok ker. életének elmélyítése útján kezdődhet meg. Minden külső szervezet, minden egyesületi forma, alapszabály stb. nélkül, néhány olyan lelkipásztor gyűlt itt egybe, akik érezték a felelőséget, az egymásra utaltságot és támogatást kerestek egymás hitében a munkára és életre. Az előbb vázolt világszellemet, egyházi és theol. helyzetet világosan fel lehet ismerni a Szövetség alakulásának ama tényében, hogy abban egészen különböző, sőt ellentétes theol. felfogású, egyéniségű, természetű lelkek találták meg egymást, az ezeken és minden emberi elválasztó vonáson felülálló, a Krisztusban gyökerező barátságban. A Szövetség azon megállapodása, hogy a tagok egymást a gyűlt. munkában segítik, hogy egy időben bibliát olvasnak és imádkoznak egymásért, hogy alázatosan szolgálni akarnak az egyháznak, az egyház megújulásának emberileg szólva, elképzelhetetlenül nagy lehetőségeit rejtette. A konferenciák mélysége és bensősége, a sokszor megindult és megindító vallomások, saját bűneinek és terheinek Krisztus elé vitele és együttes hordozása, a tagok közti szeretet, eszköze volt annak, hogy sok lelkipásztori élet újult meg és lett képessé a munkára s köszönheti még ma is képességét ennek a közösségnek. A Vécsi Szövetség ébresztette fel a felelősségérzetet az egész egyházban megindítandó munka iránt, amelyet előmozdított az, hogy a theol. Fakultás professzorai közül többen is, meglátogattak gyülekezeteket,³ ott a gyülekezettel, azután a presbiterekkel, külön az ifjúsággal foglalkoztak, a lelkipásztossal beszélgettek s a megindult munkával később is kapcsolatot tartottak.⁴

² Nagy Géza: Akik kősziklára építettek. 221 s köv. l. Tizenöt év a Lelki Egyház szolgálatában. — Kvár, 1937.

³ Tudósítások Az Út-ban és Ref. Szemlében.

⁴ A ref. presbiter kis kátéja Először megjelent Az Út V. évfolyamában.

A harmadik fázisa a munka megindításának a leányok közötti evangélizáció megkezdése volt, amelyet Pilder Mária kezdett a kolozsvári leánygimnázium felső osztályos növendékei között. E munka lassanként mind jobban erősödött és öntudatosodott s részt kért magának az egyház többi munkáágaiban is, különösen a gyermekek közötti munkában. A Csiky István marosvécsi lelkész kezdeményezésére, aki az egyház megújulásának prófétai lelkű, alázatos, fáradhatatlan munkása volt, a már előbb kezdett, fiúk közötti munka kiszélesedik a középiskolákon túl az iparos, kereskedő és földműves fiúkra is, míg közben egymás után kezdenek a gyermekekkel vas. iskolában foglalkozni először a theol. hallgatók Kolozsvárt, majd vidéken is. Az így keletkezett vas. iskola vezetőivel állandó kapcsolat létesül s lecketerv, útasítások készülnek és vezető tanfolyamok tartatnak számukra. A theol. hallgatók látogatása az egyes kollégiumok ifjúságainál a fiúmunkát teszi az iskolákban öntudatosabbá, a bibliakörök formájában, a presbiteri konferenciák a presbiterek felelősségtudatát nevelik, a lelkészek számára a Vécsei Szövetségen kívül is több helyen vannak „csendes napok“, amelyeken egy egész napot csak az igével és imádkozással töltenek el. Az egyes egyházközösségekben, egyházmegyében tartott konferenciák, a missziói utak, Az Út c. folyóirattal kapcsolatos iratterjesztés — amelyeket a vezetők és résztvevők mind a saját költségükön vállalnak, a hivatalos egyház anyagi megterhelése nélkül s amelyeket — sokszor kedvezőtlen körülmények, súlyos külső akadályok dacára — a saját kezdeményezésükre, minden hivatalos meghívás és rendelkezés nélkül végeznek, az egész munka e korának egy apostoli, hősi, mélységesen komoly vonást adnak, amit nem lehet sem leírni, sem elfelejteni s amely Isten Szemlékének szolgálatra hívó hatalmát dicsőíti.

A munka szellemét egyik oldalon meghatározta az, hogy újságánál és ismeretlenségénél fogva több fronton is kellett küzdenie az elismeretért. Nemcsak a már említett két ellenvetés — alapjában a theologiai gondolkodás különbözőségéből eredőleg — állott szemben vele, a pietikus és a régi theol. felfogásé, hanem olyan ellenvetések is, amelyek még közelebbről érintették. Súlyos harcot kellett vívni olyan felfogások ellen, amelyek a lelkészek említett közösségében önző emberi célok szolgálatát látták s vele szembe a Lelkészegyesület formájában a kari érdekek szolgálatában álló szervezetet akartak állítani, amelyek a belm. munkában valami burkolt nemzetmentő, kulturális törekvést láttak, vagy amelyek abban, amit e munka végzői hirdettek, eszközt akartak találni a népnek az egyházhoz való közelhozására, vagy akik a belm. munka, mint munka iránti lelkesedésből kötelezővé akarták azt tenni. Mindezen felfogások alapján fenyegették a munkát, mert azt, ami annak alapja és célja volt: az evangéliumot és az evangélium hirdetését háttérbe szorították mellékes, emberi célokért és ki akarták játszani egyházkormányzati érdekekért. Sokan féltették

a munkától az egyház eddigi élete kereteit, az iskolákat, a kultuszi formákat, a szervezetet. Így több fronton is éles ellentétek, harcok, viták állottak elő, amelyek legmélyében nem a munka, hanem a munka szelleme ellen hangzottak el támadások. Ezekkel szemben való védekezés, a kérdések tisztázására való törekvés az egész munkában önállóságot, öntudatosságot és határozottságot hozott.

A másik, ami a munka szellemét meghatározta, az evangélium hirdetése iránti komoly felelősségérzet, nagy odaadás és akadályokat nem ismerő elszántság volt. Az Isten ügyével szemben, amelyet ez a munka akart hirdetni, a munkások előtt nem számított semmi nehézség. Vas. isk. laikus vezetők küzdöttek évekig egyedül egy-egy egyházközségben a szülők részvéttelenségével, egyházi vezetőség ellenszenvével vagy közömbösségével, nem támaszkodva másra, mint az izenetre, amelyet hirdettek és a gyermekek fölébredt vágyakozására ez után. Fiúk és leányok érezték úgy, hogy imádságuk döntő jelentőségű az egyház munkájára, lelkipásztorok állják a gúny és vád özönét a többiekkel szemben, gyermekek lelkében ébred fel vágyakozás az Isten beszéde után, van vas. iskola, ahol a gyermekek saját szavaikkal kezdenek imádkozni hangosan. Az ellentét az egyházi körökből bevonul a családokba, bibliakörös fiúk és leányok szembekerülnek a „szenteskedést“ ellenző szülőkkel, van, akit eltiltanak a bibliaórára járástól, akinek elveszik és tűzbedobják a bibliáját, akinek fenytést és verést kell elszenvedni érte. Mindez még komolyabbá és öntudosabbá teszi a munkát, olyanokat nevel, mint ifjak, akik benső közösséget éreznek egymással, az imádság közösségében állanak, segítik egymást, lelkipásztorok, akiknek megújul ebben a szolgálata, vasárnapi iskolás gyermekek, akik árvaházi gyermekek ellátását vállalják.

A munka módszerének alapjai ebben az időben rakódtak le s ezek részletes és alapos theologiai megvitatás tárgyát képezték. A módszer alapja a személyes evangélizálás, Isten követelésének a lelkek elé állítása a maga kikerülhetetlenségében s a személyes felelősség ennek mások számára való hirdetésére. Innen van, hogy a munka nyomán a missziói buzgóság ébred fel a lelkekben. Ez a személyes üzenet magában foglalja az ember életének minden vonatkozását. Mutatják ezt a kérdések, amelyek konferenciákon tárgyalásra kerültek: kapcsolat a lelkipásztorok között, a presbiterek felelőssége, a papnék felelőssége a gyülekezetben, ifj. konferenciákon: a barátság kérdése, mit tehetek egyházamért, nemzetemért, az imádkozás, a szolgálat, az Igével való táplálkozás — s a módszerben a vallomásszerű megbeszélések, közös imádkozás, a bibliaóra hozzászólással stb. Vannak kérdések, amelyek e korszakban vetődtek fel, de a továbbiakra is — jellemző módon más formában — átmertek, mint: A régi és új munkások, (később: a generációs kérdés formulázásában Apák és fiak.) A lelkipásztorok

barátsága (később: A lekipásztorok együttműködése címen.) Az egyházfegyelem, a konferencia, az iratterjesztés kérdései.⁵

Hozzá tartozott a munka e korszakához és következett annak szelleméből az a kapcsolat, amely az ifj. munkában a román ifjúsággal állott fenn, akikkel közös szövetségben felejtethetetlenül mély és testvéri konferenciákon találta meg egymást a két nép ifjúsága egy része, amely konferenciákon (Naszód, Râmnicul Vâlcea, Sepsiszentgyörgy, Brassó) a román ifjúsággal és evangéliumi lelkületű vezetőkkel (Tripon, Gala Galaction) igazán a Krisztusban jutottak közösségbe. Az igével való közös foglalkozás, a testvéri együttlét és egymásért való közös imádság mutatta a közösség mélységét. A nagy evangéliumi világmozgalmakkal, a Diákszövetség, Ifj. Ker. Egyesületek Világbizottsága, szintén ekkor alapozódott meg a kapcsolat.

Mégis, ezen munka határozottan református és egyházi karakteréhez, bármennyire ki is emelkedett benne a Krisztusban hívők felekezeti különbség nélkül való egységének vonása, — sőt talán éppen ezért — szó sem férhet. Az, hogy nálunk a belm. minden munkája komolyan hitvallásos és egyházi, ugyanakkor, mikor missziói, — ami nem minden országban van így — ekkor alapozódott meg. A munka szervezetileg még nincs kialakulva, bár egységes vezetésére az egyh. ker. egy belm. bizottság alakításával s a belm. előadói munkakör szervezésével tesz intézkedést. Az Isten megszólítását meghallottak közösségei, bibliakörök, csendes napok, vas. isk. csoportok, imaközösségek képezik a csekély, de erős kapcsot köztük, amelyeket személyes érintkezéssel, levelezéssel tartanak fent. E korszak alapozta meg mégis a munka legtöbb és legértékesebb ágát: a vas. iskola, az ifjúsági munka, a nők közötti munka kezdetei, a presbiterek nevelése, iratterjesztés, sőt a külmiszió iránti érdeklődés itt kezdődik. Az Ifjú Erdély a fiúk és leányok, Az én kicsinyeim⁶ a gyermekek közti munka szolgálatába itt áll bele, ekkor jelenik meg az első bibliaolvasó kalauz.⁷ A szervezés kérdése az, ami a következő korszak feladata. I. L.

(Folytatjuk.)

⁵ L. Az Út V—VI. évfolyamát.

⁶ Az Én kicsinyeim, Szemektraktátum. Melléklet Az Út VI. és köv. évfolyamához.

⁷ Áhítat percei. Melléklet Az Út V. és köv. évfolyamához.

A legújabb theologiai munka.

D. D. D. LL. D. K. Barth : Die Lehre vom Wort Gottes.

(Folytatás.)

Ilyen relativ tekintélynek örvendő Instanz az Egyházban sok van. Példaként sorol fel néhányat:

1. A kanon terjedelme, amely egyházi döntéssel hitvallással jön létre.

2. Az Egyház tanítói között többen, akiket mintegy „egyházi atyáknak” lehet nevezni. Hogy valamelyik tanító ilyen tekintélynek örvendjen, szükséges, hogy az Írás magyarázásába valami lényegeset adott legyen, illetve adjon az Egyháznak; hogy a reformátori hitvalláshoz igenlő viszonya legyen, mely értelemben a reformáció előtti egyhazzal való egységet valljuk, de a tridenti zsinat utáni Egyháztól sem zárkózunk el egészen mereven. Szükséges továbbá, hogy a tanításában az Egyház iránti felelősséget érezze az illető tanító, végül pedig, hogy döntő fontosságút mondjon éppen a jelenlegi Egyháznak. Természetes, hogy nálunk a reformátorok örvendenek a legnagyobb tekintélynek, de ez a túlzás, amibe a lutheri orthodoxia Luther személyének dicsőítésével ment, elvetendő.

3. Az egyházi hitvallás is ilyen tekintély. Az egyházi hitvallás egy közös tanácskozás és megállapodás alapján létrejött meghatározása és proklamációja annak a belátásnak (Einsicht), amely az Egyháznak bizonyos körülmények között a Szentírás bizonyosságtevésében nyert kijelentésben adatott. Az egyházi hitvallás tehát éppen arra akar reámutatni, hogy akik abban vallanak, azok a Szentírásnak engedelmeskednek. A belátás (Einsicht) nekik felülről adatott. A hitvallásban mindig többen beszélnek, az egész Egyház.

A hitvallás nem egy systematikus áttekintése az egész teológiának, nem is valami néptheológia, hanem meghatározza az előtörténetet. A hitvallás mindig felelet egy ellentanra, ami azt a látszatot kelti, hogy a Szentíráson alapszik. Felelet erre a téves tanra egy határozott „nem”-mel, s egy határozott leszegzésével a Szentírás bizonyoságátételén alapuló igazságnak. (Confitemur, damnamus.) Ebből következik a hitvallás helyi és idői kötöttsége. A hitvallásnak mindig valami lényegeset kell mondania.

A hitvallásnak egy szellemi auktoritása van, ami magát ott is állítja, ahol talán egyházjogilag eltörölték tekintélyét. Az egyházjogi megerősítés semmit sem ad a tekintélyéhez.

A hitvallásoknál megkülönböztettünk egy irányt, amelyben halad, s a hitvallás tételeit. Lehet, hogy az Egyház arra az álláspontra jut, hogy a régi Egyház hitvallásának tételei, nem pedig maga az irány is, amelyben a hitvallás haladt, nem megfelelő. Lehet az is, hogy fiatal, missziói Egyházak az időben és helyen tőlük távol keletkezett hitvallást idegennek találják. Ezeknek tudniok kell azt, hogy a hitvallás változtatása nem egyéni dolog, nagyon jól át kell vizsgálni, vajjon fenn áll-e a tényleges szükség arra, hogy az Egyház másképp vallja meg hitét? Vajjon nem a régi hitvallás iránya az, amitől eltért az új Egyház? Vajjon fennáll-e még az új és a régi Egyház között a hitegység?

Másrészt pedig tudnunk kell, hogy az Egyház hitvallása sohasem tökéletes, nem hiba nélküli. A tévedés nélküli, felulmulthatatlan, változhatatlan hitvallás az a dicséret, amit az Egyház az eschatológiai időben, a beteljesedésben fog Urának bemutatni. A tévedhetetlen, tökéletes dogma eschatológiai fogalom (róm. kath. tanítással ellentétben).

A 21. § az egyházban lévő szabadságról szól. Mivel az Egyházban valódi tekintély van, azért van ott valódi szabadság. Mert a kettő egymást feltételezi. A róm. kath. tekintély nem egyéb, mint szabadosság, míg az új prot. szabadság tyranizmus, mivel az Igétől függetlenül akarják megalapozni.

Az első tanubizonyosítévknek, amennyiben az Isten Igéjéről tesznek bizonyosítót, feltétlen tekintélyük van az Egyházban, amennyiben pedig emberek, feltétlen szabadságuk van. Helyzetük egyszeri, s az Egyházban szabadságukat az irott Igén keresztül gyakorolják. De ez a szabadság nem valami második az Ige szabadsága mellett. Az ők szabadságuk tulajdonképpen a Jézus Krisztus szabadságát tükrözi vissza, s amíg azt teszi, az Egyházban levő szabadságnak az ösképe az ő szabadságuk.

Az Egyházban abszolút korlátlan és feltétlen szabadsága csak Isten Igéjének van. Ezzel a szabadsággal pedig azért rendelkezik, mert mint a kijelentés közvetlen bizonyosítévkése, egy sajátos témával rendelkezik, amelyik téma, mint egy sajátos alany, hozzá létre az Irást. Ez az alany minden más alanytól különbözik, valamennyivel szférában áll, s azokkal szemben egy feltétlen szabadságot követel. (Mt. 16: 16—19.) Az Ige szabadságánál fogva képes magától távol tartani minden lényétől idegent, képes azokat magától mintegy elválasztani, de ugyanakkor képes arra is, hogy azt, amennyiben szükségét látja, asszimilálja, saját célja szolgálatára felhasználja. Az Ige, mint élő valóság, képes ezen a világon mintegy járni, mozogni, mintegy eleven valóság, s így hatni.

Az Ige e szabadságát elsősorban az Egyházban fejti ki, melyet szabadságával hoz létre, tart fenn, vesz a maga számára igénybe, kormányoz.

Az Igének van az Egyházban egyedül feltétlen és korlátlan szabadsága, de ennek feltétele alatt van az Egyház egyes tagjainak is szabadsága. Az Ige ugyanis szabadakká teszi az Egyház tagjait, mint élő, cselekvő személyeket veszi be őket az Egyházba. Az Egyház tagjainak van conscientiájuk, azaz nem valami passzív magatartást tanúsítsanak addig, míg az Ige a maga folyásával az Egyházat létrehozza, igazgatja, fenntartja, kormányozza, hanem résztvesznek az Ige eme munkájában. Van egy együttműködés az Ige és az Egyház tagjai között.

Mikor itt együttműködésről s döntésről beszélünk, egyéni együttműködésről és döntésről beszélünk, de tudjuk azt, hogy az egyén nem mint valami abstractum létezik, hanem egy szellemi közösségbe, a Jézus Krisztussal s az Egyház tagjaival való közösségben a Szent Lélek munkája által.

Az egyes, tehát az Igétől nyert szabadság által vesz részt az Egyház alapítása, fenntartása és kormányzása munkájában. Valamint ezek történések, úgy az is történés, ami az egyesben végbemegy. Ez a történés pedig a hit történése.

Az Egyház tagjai szabadsága az, hogy imádkozhatnak.

Az Ige alatti szabadság a Szentírás magyarázatában nyilvánul meg. A Szentírásnak, mint isteni szónak nincs szüksége magyarázatra (perspicuitas scripturae), csak mint emberi szónak. Mint ilyennek, magyarázatra szüksége van. Ebben a magyarázatban pedig az Egyház egyes tagjai felelősségteljesen vesznek részt. Az Egyház tagjai azon harmadik tag egyenként és együtt, aki a beszélő és a halló közé beáll, s a beszélő szavát a halló számára felelősségteljesen magyarázza.

Az Egyház tagjának szabadságában áll az, hogy az Irás magyarázatánál minden emberi gondolatát, ítéletét alárendelje az Igének. Ez az alárendelés nem megsemmisítést jelent. Ami alá van rendelve, az ott van, csakhogy alárendelve.

Ezután egy gyakorlati hermeneutikát nyújt Barth, ahol az Irásmagyarázás módját mutatja meg a megfigyelés, illetve értelem, utánagondolás és el-sajátítás fokain át.

Horváth István.

(Folytatás.)

A *képzeldőtehetség* új egységbe csoportosítja a meglevő képzelet-
elemeket. Két fő mozzanata van: 1. a képzeleti kép elemeinek a
felidézése; 2. az elemek új egységes képpé való csoportosítása.
A képzelet fontosságának bizonyításánál elég arra gondolnunk,
hogy minden új dolgot szellemi (tudomány, művészet, irodalom)
és anyagi (technika) téren a fantáziája segítségével alkotott az
ember. Amint azonban a meghatározásból is kitűnik a képzeldő-
tehetség nem a semmiből alkot, hanem a már meglevő képzelet-
elemeket kapcsolja új egységbe. A képzeldőtehetség ismerete és
helyes irányú nevelése nagyon fontos. Nélküle száraz, alkotás-
képtelen az ember, helytelen irányú túlfejlesztése pedig képzeldővé
tesz, elszakít a valóságtól. Általánosságban azt hiszik, hogy a
gyermek képzeldőtehetsége gazdagabb, mint a felnőtté, pedig sokkal
kevesebb régi képzetanyaga van. A tévedést az okozza, hogy a gyermek
képzeleti képei sokkal élénkebbek és fantáziája általában csapongó és
rendszeretlen. Rendesen nem hoz létre önálló alkotásokat, hanem csak
utánoz. A képzeldőtehetség vizsgálata nagyon nehéz. Leginkább a megfigyelésre
támaszkodhatik a tanító. Különösen a gyermek fogalmazásai, elbeszélései,
játékai, rajzai, kézimunkái szolgáltatnak értékes anyagot. Binet szerint
vizsgálni lehet a képzeldőtehetséget szabadfogalmazások iratásával.
Fogalmaztathatunk objektív (pl. egy erdő leírása) és szubjektív
témákról (pl. Mit éreztem a templomban.) A fogalmazás tartal-
mából következtetünk a képzeldőtehetség fejlettségének fokára.
Ugyanezt a célt szolgálhatja a kép alapján iratott fogalmazás is,
amikor a gyermeknek egy képen látott cselekményt önállóan kell
leírnia, értelmeznie az előzményeivel és következményeivel együtt.
Pl. egy képet mutatunk a gyermekeknek, amint a rendőr éppen
nyakon csip egy csavargót és a gyermekeknek le kell írniuk, hogy
miért fogta el a rendőr azt az embert és hogyan fogják meg-
büntetni? Feladhatjuk egy cselekmény képzelet utáni lerajzolását
is. Tanulmányozhatjuk a képzeletet a szövegkiegészítés módszerével
is. Olyan nyomtatott szöveget adunk a gyermekeknek, amelyből
egyes helyeken szavak, szótagok, betűk hiányoznak s ezeket a
gyermekeknek pótolniuk kell. Minél rövidebb idő alatt végzi el ezt
a feladatot egy gyermek, annál élénkebb és gyorsabb a képzelete.

Toulouse és Pieron a szókombinálás módszerét ajánlják, ami abban áll, hogy feladunk a gyermekeknek két szót, amelyeknek a felhasználásával egy mondatot kell alkotniok. A szerkesztett mondat által kifejezett gondolatból következtethetünk a fantázia fejlettségére. Pl. az ember és a gép szó feladásából kaptunk ilyen nagy fejlettségről tanuskodó feleletet: „Az ember azért találta fel a gépet, hogy könnyebben dolgozzon“, de kaptunk ilyen is: „Az ember gépész.“ Lehet ezt a módszert úgy is alkalmazni, hogy a gyermekeknek egy megadott mondatból kell egy rövidebb fogalmazást alkotniok. A fantázia fejlesztésére kisebb korban egyik legjobb eszköz a mese. A jó mesét, amelynek tartalma és felépítési módja megfelel a gyermek értelmi fejlettségének, teljes mértékben átéli a gyermek. A mese a gyermeket gyönyörködteti, figyelmét gyakorolja, ismeretkörét bővíti és igen nagy lélekformáló hatással van a gyermekre a felkeltett erkölcsi érzelmek által. A nevelő hatás eléréséhez szükséges a jó mese eleven és színes elmondása is. Később az elbeszélések, útleírások olvasása és a műalkotások szemlélése gyakorolhat igen jó hatást a képzelet kifejlődésére.

A fantázia fejlesztésének második eszköze a *játék*. Arra a kérdésre, hogy miért játszik a gyermek, többféle elmélet ad feleletet. Schaller szerint a játékban a testi vagy szellemi fáradtságot piheni ki a gyermek. Ezt cáfolja az a tény, hogy a gyermek akkor is játszik, amikor nem fáradt. Spencer szerint a gyermek fölösleges életerejét vezeti le a játékban. Ez is cáfolható, mert a gyermek akkor is játszik, amikor nincsen fölösleges életereje (betegség után). Másik elmélet szerint a gyermek a régebbi nemzedék tevékenységeit ismétli meg a játékban (halászat, vadászat, háború stb.) Claparède mutatta ki, hogy a legelfogadhatóbb a Groos Károly elmélete, mely szerint a játék az életben szükséges tevékenységek begyakorlására szolgál. Ez már az állatoknál is megfigyelhető. A kis macska, amikor gombolyaggal játszik, azokat a mozdulatokat gyakorolja be, amelyek az egérfogáshoz szükségesek. Az egyes szervek is csak gyakorlás útján fejlődnek. Tehát a játék a gyermek önkifejlesztésének a leglényegesebb eszköze; ezért játszik fontos szerepet születésétől kezdve, a fejlődés egész folyamata alatt. A játék így előgyakorlat a komoly életre. Az állatoknak a maguk életfolytatásához kevés előgyakorlatra van szükségük: ezért sokkal rövidebb a gyermekkoruk is, mint az embernek, akinek nagyon sok gyakorlásra van szüksége, ameddig annyira kifejlődik, hogy a maga életfentartását biztosítani tudja. Ezért mondja Claparède: „Nem azért játszik a gyermek, mert gyermek, hanem azért gyermek, hogy játszhassék!“

Az idegrendszer fejlődésének is elengedhetetlen feltétele a játék, mert ez szolgáltatja a gyakorláshoz szükséges ingereket. Ha valamelyik szerv működése játékközben nem gyakorlódott be a gyermekkorban, nem fejlődik ki az agyban a megfelelő idegközpont és örökre működésképtelen marad.

Igen nagy szerepe van a játéknak a közösségi életre való

nevelés szempontjából is : itt látja meg a gyermek, hogy bizonyos tevékenységeket csak a mások segítségével, közösen lehet elvégezni. Így fejleszt ki a játék a gyermekben a közösségi érzelmeket, amelyek a társadalmi élet elengedhetetlen feltételei. Ezek csak a folytonos gyakorlás útján állandósulnak a gyermek lelkében.

A játékokat Claparède a következőképpen osztályozza : 1. Érzéki játékok, melyek segítségével a gyermek érzékszerveit gyakorolja be. A kisgyermek mindent megfog, megízlel. Nagyon szereti azokat a tárgyakat, melyekből hangokat tud előhozni (síp, trombita, dob stb.) 2. Mozgásos játékok, melyek a mozgásszervek begyakorlására szolgálnak. Ilyen nagyon sok van. Ide tartoznak a különböző fogósdí és labdajátékok. Ide sorozhatók a nyelv mozgásának begyakorlására szolgáló játékok is. (Kerekes kerekét... stb.) 3. A szellemi játékok három csoportra oszthatók: a) Értelmi játékok, melyek az értelmi képességeket, az ítélőképességet, gondolkozást, emlékezetet stb. fejlesztik. Sakk, lottó játékok, találós kérdések, rejtvények stb. Igen fontosak a képzelet utáni játékos rajzok, melyek nagymértékben fejlesztik a képzelőtehetséget. b) Érzelmi játékok, melyek különböző érzelmi állapotokat idéznek elő a gyermek lelkében. Pl. temetést játszanak a gyermekek. c) Akaratfejlesztésre szolgáló játékok, melyekben bizonyos meghatározott cselekvéseket kell elvégezni, vagy tiltva vannak bizonyos mozdulatok (húzd meg — ereszd meg.) Külön csoportba sorozhatók az ú. n. társadalmi játékok, amelyekben a felnőttek társadalmi életének jelenségeit utánozza a gyermek.

A játszásra belső ösztön hajtja a gyermeket és ezért kellemes is számára, mert belső szükségletet elégít ki. Amit pedig belső indításból végez a gyermek, az feltétlenül szükséges önkifejlesztési eszköz. Éppen ezért nem szabad a gyermeket a játékban akadályozni, csak arra kell ügyelni, hogy helyes irányban tevékenykedjék. A munka éppen úgy tevékenység, mint a játék. Egyes pszichológusok pontosan ki is mutatják az átmenetet a játékból a munkába.

A játék tehát amellet, hogy az önkifejlesztés leglényegesebb eszköze, előkészít a későbbi munkavégzésre is és így felmérhetetlen fontossággal bír a gyermek életében.

Intelligencián, értelmességen legáltalánosabb értelemben a szellemi képességek összességét, eredőjét értjük. Van azonban az intelligencia fogalmának szűkebb értelmezése is, mint pl. Stern német pszichológusé, aki a következő meghatározást adja az intelligenciáról: „Az intelligencia az egyén általános képessége arra, hogy gondolkodását tudatosan állítsa be új követelményekre ; általános szellemi alkalmazkodó képesség az élet új feladataihoz és feltételeihez.” Binet szerint az intelligencia működése négy mozzanatból tevődik össze. Első az érzékelés, az ismeret elemeinek a felfogása, a második az invenció, az egybetartozó ismereteknek a kiválogatása, harmadik a direkció, az intelligencia működését irá-

nyitó belső tevékenység, negyedik a cenzura, amely az ellenőrzést végzi és a cél szerint rendezi az ismeretelemeket.

Az intelligencia legelső foka pedig a lángész. Az intelligens egyént jellemzi a sokoldalú érdeklődés, a könnyed felfogás, a belső összefüggések iránti érzékenység és a szellemi önállóság. Az intelligencia kisebb fokára jellemző a szűk érdeklődési kör, melyet az önzés jellemez. A tanítónak ismernie kell a gyermekek intelligenciáját, hogy a tanításban alkalmazkodni tudjon a gyermekek értelmi fejlettségéhez és így a gyermekek értelmiségét a valóságnak megfelelőbben íélhesse meg. Sokszor megtörténik, hogy valójában értelmes tanulót kevésbé intelligensnek tartunk, pedig csak a gondolkodásmódja lassúbb, vagy az kevesebb ismerettel bír régebbi mulasztás, iskola- vagy tanítóváltozás stb. miatt. Binet és Simon francia pedagógusok hosszas kísérletezés alapján egy próbasorozatot állítottak össze, amelynek segítségével 3 hónaptól 16 éves korig kísérletileg megállapítható az intelligencia fejlettségi foka. Ez a próbasorozat pl. a 9 évesek számára a következő: Megmondani a nap teljes dátumát. Megmondani milyen napja van a hétnek. Tárgyakat definiálni, de nemcsak használatlalt. Elolvasni valamit és 6 emléket megtartani belőle. Visszaadni a használt pénzegységéből. Elrendezni 6 dobozt súlyuk szerint. Ha egy gyermek megoldja az életkorának megfelelő feladatokat, akkor szellemileg normális fejlettségűnek minősíthető. Ha a vizsgált gyermek csak az alacsonyabb évfolyam próbáit állja ki, akkor fejlődésében el van maradva, viszont ha a magasabb évfolyam próbáit is megoldja, akkor értelmessége korához képest az átlagosnál nagyobb. Az intelligenciának az életkorhoz viszonyított fejlettségi fokát egy arányszámmal lehet kifejezni, amelyet úgy kapunk meg, ha a megoldott próbasorozatnak, megfelelő évszámot elosztjuk a tényleges életkorral. Ha ez a szám 1, akkor az intelligencia fejlettsége normális, az előhaladottaknál 1-nél nagyobb, a visszamaradottaknál 1-nél kisebb. A Binet—Simon-féle próbasorozatot a magyar gyermekek szellemi sajátosságaihoz és művelődési viszonyához alkalmazta és ennek az alapján nagyon sok kísérletet végzett Éltes Mátyás (l. A gyermeki intelligencia vizsgálata c. könyvét.) Manapság nagyon sok intelligenciavizsgáló ív (test van forgalomban.

Erdélyi Gyula.

Dr. Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 180 Lei.

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron előállítva ára: **200 Lei.**

LÁSZLÓ DEZSŐ:

Az anyaszentegyház élete és szolgálata

A kb. 180 oldalas könyv tartalmazni fogja: 1. Theológiai alapvetés. 2. Az egyházzól. 3. Az egyház munkáiról (az igehirdetés, szeretetszolgálat, egyházi feyelmezés, egyházkormányzás, az egyház theológiai munkája). 4. Az egyház munkásairól. 5. A gyakorlati theológia alapkérdései. — Előfizetési ára az összeg előzetes beküldése esetén 90 Lei. Utánvétellel sokkal drágább.

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L. Megrendelhetők az „Ifjú” kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theol.

Kagawa

a nagy japán keresztyén. Irta: Imre Lajos. Ára 8 Lei.

Moody Dwight

Mozaikok egy világmisszionárius életéből. Irta: Dr. Horváth Jenő. Ára 6 Lei.

Uram taníts minket imádkozni

Irta: Dr. Horváth Jenő. Ára 5 Lei.

A mi dalaink

ifjúsági daloskönyv második bővített kiadása. Ára 15 Lei.

A Kiáltó Szó könyvei:

1. sz. **A mi egyházunk.** Irták: Biró Sándor, Borbáth Dániel, dr. Imre Lajos, László Dezső, dr. Tavasz Sándor és Zágony Anna. 88 oldal. Ára 18 Lei.

E könyv tartalma: I. *Amit mindenkinek tudnia kell egyházunkról.*

1. Az egyház Krisztus teste. 2. Egyházunk hitvallása. 3. Miben különbözik a mi egyházunk a többi egyházaktól. 4. Egyházunk alkotmánya. 5. Egyházunk hatóságai. 6. Egyházunk statisztikája. 7. Az ardeali református egyház kialakulása

II. *Az ardeali ref. egyház iskolái.* a) Elemi iskolák. b) Középiskolák. c) Főiskolák.

- III. *Szeretettintézményeink.* 1. Diakonissza intézetünk és kórháza. 2. Árvaházunk. 3. Aggmenházaink. 4. Szefereteházaink

IV. *Egyházunk missziói munkái.* 1. Egyházunk belmissziói munkái. 2. Az IKE munkája. 3. Az ardeali ref. Leányszövetség. 4. Nőszövetségi munka. 5. A férfiszövetségekről. 6. Iratterjesztéseink. 7. Sáfársági mozgalom. 8. Egyházunk külmissziói munkája.

V. *Egyéb egyházi munkák.* 1. Egyházunk időszaki sajtója. 2. A Károlí Gáspár Társaság.

2. sz. **Egészségügyi Tanácsadó.** Az ardeali magyar nép számára. Irta: dr. Jancsó Béla. 66 oldal. Ára 10 Lei

3. sz. **Szórványainkról.** Irták: Földes Károly, Gergely Ferenc, Horváth Jenő, Kovács Pál, Sass Kálmán és Szigethy Béla. 148 oldal. Ára 28 Lei.

E könyv tartalma: 1. A szórványkérdés hunedoarai szemmel.

2. A ciucmegeyi ref. diaszpóramisszióról. 3. A regáli misszió. 4. A királyhágómelléki ref. egyházkerület szórványai. 5. A mezősegi szórványok. 6. A megoldott kérék. A nagysajói egyházmegeye szórványai.

4. sz. **Két tűz között.** A református egyház a modern magyar irodalom tükrében. Irta: László Dezső. 48 oldal. Ára 14 Lei.

5. sz. **Isten Igéjének szolgálata.** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

6. sz. **A Reformáció mint döntés.** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 Lei.

7. sz. **Isten akarata és a mi kívánságaink.** Irta: Barth Károly. Fordította: Pilder Mária. Ára 10 L.

8. sz. **A református tan, annak lényege és feladata.** Irta: Barth Károly. Fordította: M. Nagy Ottó. Ára: 18 Lei.

Megrendelhetők az „Ifjú” kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia